

Защо говорят за "преди" и "след" 10 ноември?

Новини | Общество | на 10.11.2022 04:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Защото тази дата е нещо като символ на промените в България.

Понякога възрастните казват "след Десети ноември се случи това и това". Понякога казват само "преди Десети" или "след Десети". Как да ги разберат децата?

Ето за какво става въпрос: на 10 ноември 1989 г. по телевизията съобщиха, че първият човек в управлението на България Тодор Живков се е отказал от поста си. Сега това не звучи като нещо кой знае какво. Но тогава беше почти немислимо.

То беше и началото на много промени, които преобърнаха живота на хората. И днес мнозина не са сигурни какво точно се е случило в следващите години. Ще се опитаме да ти разкажем само това, което знаем със сигурност.

Тодор Живков управлява България цели 35 години. Това е страшно много време - повечето президенти днес имат право да управляват максимум 8 години. Той обаче не е президент - по онова време такава институция в България няма. Има няколко поста - генерален секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия, председател на Министерския съвет (1962 – 1971), председател на Държавния съвет (1971 – 1989). Най-важният от тях е, колкото и да ни е странно днес, първият.

Защо? Защото в основния закон на България по това време пише, че задължително в нашата страна ръководната роля е на Българската комунистическа партия. Тоест който управлява партията, управлява и страната. Същото е в Съветския съюз, същото е в другите страни от Източния блок.

Обикновено ръководителят на комунистическата партия си остава такъв до края на живота си. Освен ако не протестира срещу политиката на СССР.

Хората приемат смяната на Тодор Живков като знак, че в България нещата започват да се променят. Също като в другите страни от Източния блок, които една по една сменят своето управление. По телевизията предават как хората в Полша, Чехословакия, Германия, Унгария излизат по улиците и искат повече свобода. У нас също започват да се организират протести. Малко по малко те водят до края на комунизма у нас.

Нещата, които са изглеждали абсолютно задължителни като правила, вече не са такива.

Има избори, на които се явяват и други партии.

Появяват се вестници, в които може да се критикува управлението на държавата.

Връща се правото на частна собственост.

Има реституция - това значи, че ако на твоя дядо или прадедо са му отнели насила земи, къща, фабрика и пр., ти имаш право на наследство.

Хората придобиват повече права - например никой не им забранява да пътуват в чужбина (да, преди това е трябвало разрешение и не всеки е можел да го получи!).

Никой не им забранява да избират сами в коя част на България да живеят (преди това трябва да имаш разрешение от държавата, т.нар. жителство).

И още много неща. Разпитай родителите си, бабите и дядовците си - те ще ти разкажат повече.

Много хора си представят, че сега вече всичко ще тръгне прекрасно. Имат чувството, че е дошъл щастливият край на една история. На практика не се получава точно така - следващите години са много трудни. Мнозина обедняват, губят работата си и спестяванията си. Някои пък забогатяват - едни като се възползват умно от свободата си да развиват бизнес, други по нечестен начин. Изборите невинаги водят до управление, което е добро за страната. Обикновено наричат годините след 10 ноември "годините на прехода" - преход от комунизъм/социализъм към свободен пазар. От друга страна, се поправят различни несправедливости - например насилствената смяна на имената на българските турци, за която ще ти разкажем отделно.

И за възрастните не е лесно да разберат всички събития около и след Десети ноември. Нито да постигнат съгласие за тях.

Със сигурност обаче можем да кажем, че тази дата е символ на голяма промяна в България - края на един начин на управление и един начин на живот. Тя е повлияла и на твоето семейство. Попитай близките си кой как я е запомнил - със сигурност ще ти бъде интересно.

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
[/book/1720-zashto-govoryat-za-predi-i-sled-10-i-noemvri](#)

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

